

# Новини законодавства

Січень 2019



інформація підготовлена юристом  
юридичної компанії «Профіт-Лекс»  
Поздняк Веронікою  
тел. (057) 755 70 59  
[info@profit-lex.com.ua](mailto:info@profit-lex.com.ua)  
[www.profit-lex.com.ua](http://www.profit-lex.com.ua)

## Податки

### ВРУ: Закон про Державний бюджет на 2019 рік

1 січня 2019 року набрав чинності Закон № 2629-VIII “Про Державний бюджет України на 2019 рік”, яким на 2019 рік встановлено наступні основні показники:

Прожитковий мінімум у розрахунку на місяць становитиме з 1 січня 2019 року - 1 853 грн., з 1 липня - - 1936 грн., з 1 грудня - 2027 грн., а для основних соціальних і демографічних груп населення:

- дітей віком до 6 років: з 1 січня 2019 - 1626 грн., з 1 липня - 1699 грн., з 1 грудня - 1779 грн.;
- дітей віком від 6 до 18 років: з 1 січня 2019 - 2027 грн., з 1 липня - 2118 грн., з 1 грудня - 2218 грн.;
- працездатних осіб: з 1 січня 2019 - 1921 грн., з 1 липня - 2007 грн., з 1 грудня - 2102 грн.;
- осіб, які втратили працездатність: з 1 січня 2019 - 1497 грн., з 1 липня - 1564 грн., з 1 грудня - 1638 грн.

Мінімальна зарплата з 1 січня 2019 року становитиме:

- в місячному розмірі – 4173 грн.;
- у погодинному розмірі – 25,13 грн.

Розмір державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям в 2019 році не може становити більше 75 відсотків від рівня забезпечення прожиткового мінімуму для сім'ї.

### ВРУ: зміни податкового законодавства, що набирають чинності з 1 січня 2019

1 січня 2019 року набрав чинності Закон України N 2628-VIII “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо покращення адміністрування та перегляду ставок окремих податків і зборів” від 23 листопада 2018 року.

#### 1) головні зміни, передбачених Законом:

- запроваджено ПДВ на ввезення товарів і поштові відправлення з-за кордону вартістю понад 100 євро для одного одержувача. При цьому вартість міжнародних посилок також змінено. Так, з 1 липня 2019 року вартість таких посилок знижується з 150 до 100 євро.
- підвищуються на 9 % ставки акцизного податку на тютюнові вироби (з 1 липня 2019 року). Також збільшуються ставки екологічного податку за викиди двоокису вуглецю стаціонарними джерелами та зростають ставки рентної плати за користування надрами, у тому числі для видобутку нафти.
- запроваджують необхідність ліцензування для підприємств, що здійснюють виробництво, зберігання, оптову та роздрібну торгівлю паливом. До того ж змінами передбачено контроль за рухом пального в розрізі місць зберігання в Системі електронного адміністрування реалізації пального.

– платники єдиного податку, які реалізують лікарські засоби й медичні вироби, будуть зобов'язані використовувати РРО. А 31 грудня 2020 року звільняються від ПДВ операції з увезення лікарських засобів на підставі договорів із міжнародними організаціями.

#### 2) строки на оскарження

Платники податків отримали право подавати до контролюючих органів, які проводили перевірку, заперечення та/або додаткові документи, що підтверджують показники, відображені цими платниками податків у податковій звітності, протягом 10 робочих днів (абз. 2 п. 44.7 ПКУ). Нагадаємо, раніше зазначений строк становив 5 робочих днів. Відповідні зміни внесено й до абз. 1 п. 86.7 Податкового кодексу.

Також подовжено строки на оскарження рішень контролюючих органів в адміністративному порядку. Так, наступного року платники податків матимуть змогу подати скаргу до контролюючого органу вишого рівня в письмовій формі протягом 10 робочих (раніше – календарних) днів, наступних за днем отримання податкового повідомлення-рішення або іншого оскаржуваного рішення контролюючого органу. Відповідну можливість передбачено абз. 1 п. 56.3 ПКУ.

Крім того, загальний строк для прийняття контролерами податкових повідомлень-рішень збільшено з 10 до 15 робочих днів із дня, наступного за днем вручення платнику податків, його представнику або особі, яка здійснювала розрахункові операції, акта перевірки в порядку, передбаченому ст. 58 ПКУ, для надсилання (вручення) податкових повідомлень-рішень.

За наявності в платника податків заперечень до акта перевірки та/або додаткових документів, поданих у порядку, визначеному п. 44.7 ПКУ, податкове повідомлення-рішення буде прийнято протягом 3 робочих днів, наступних за днем розгляду заперечень та/або додаткових документів і надання (надсилання) письмової відповіді платнику податків.

#### 3) єдиний податок

Для платників єдиного податку початок наступного року несе не дуже багато змін. Вони торкнуться тих, хто має справу з підакцизними товарами. Зокрема, фізичними особам на єдиному податку дозволили, крім пива та столових вин, продавати сидр і пері (без додавання спирту) (зміни до пп. 3 пп. 291.5.1 ПКУ).

Для платників єдиного податку сільгоспвиробників уточнено, що вони можуть виробляти виноматеріали для підприємств вторинного виноробства, які використовують такі виноматеріали для виробництва готової продукції, вин виноградних, вин плодово-ягідних та/або напоїв медових, вироблених і розлитих у споживчу тару малими виробництвами виноробної продукції з виноматеріалів лише власного виробництва (не придбаних), отриманих шляхом переробки плодів, ягід, винограду, меду власного виробництва.

Також нововведення передбачено й для платників єдиного податку, які реалізують лікарські засоби та вироби медичного призначення: починаючи з 1 січня 2019 р. вони обов'язково мають використовувати РРО.

Зростуть ставки єдиного податку для платників I та II груп, адже їхній розмір встановлено у відсотках до прожиткового мінімуму та мінзарплати, які з 01.01.2019 зростуть до 1921 грн та 4173 грн відповідно\*.

Отже:

- платники єдиного податку I групи сплачуватимуть щомісяця 192,10 грн (10 % від прожиткового мінімуму);
- платники єдиного податку II групи – 834,60 грн щомісяця (20 % від мінзарплати).

#### 4) у разі ліквідації платника податків

У разі ліквідації платника податків документи, визначені п. 44.1 Податкового кодексу, за період його діяльності не менш як 1095 днів (2555 днів – для документів та інформації, необхідної для здійснення податкового контролю за ТЦУ), що передували даті ліквідації, потрібно в установленому законодавством порядку передати до архіву.

Відповідно до п. 44.1 ПКУ платники податків ведуть облік доходів і витрат на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків та зборів.

Контролери отримали можливість досліджувати реальність учинених контрагентом господарських операцій і встановлювати інші обставини, що підлягають з'ясуванню під час зустрічної перевірки, навіть у разі його ліквідації.

### **КМУ: утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України**

З 15 січня 2019 року на підставі Постанови Кабінету Міністрів № 1200 “Про утворення Державної податкової служби України та Державної митної служби України” від 18 грудня 2018 року утворюється Державна податкова служба України та Державна митна служба України внаслідок реорганізації Державної фіскальної служби шляхом поділу.

### **ДФСУ: ПДВ при поверненні засновникові товариства внеску у вигляді коштів або корпоративних прав та акцій інших суб'єктів**

ДФС України в індивідуальній консультації №138/6/99-99-15-03-02-15/ПК від 15 січня 2019 року зазначає, що операції з повернення товариством одному із засновників його внеску у вигляді коштів або корпоративних прав та акцій інших суб'єктів, що належать такому товариству, не є об'єктом оподаткування ПДВ.

Водночас операція з повернення товариством одному із засновників його внеску у вигляді майна підпадає під визначення постачання товару і є об'єктом оподаткування ПДВ та має оподатковуватись ПДВ на загальних підставах.

## **Підприємцям**

### **ВРУ: припинення мораторію на проведення перевірок**

1 січня 2019 року в Україні припинив дію Закон про мораторій на проведення перевірок бізнесу, який був чинний до 31 грудня 2018 року.

Відповідним законом № 1728-VIII “Про тимчасові особливості здійснення заходів державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності” до 31 грудня 2018 року встановлювався “мораторій на проведення органами державного нагляду (контролю) планових заходів із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності”.

### **Мінінфраструктури: перевірки Держтрансбезпеки**

З 1 січня 2019 року набув чинності порядок № 264 від 07 серпня 2017 року стосовно надання Мінінфраструктури узгодження на проведення позапланової перевірки Держтрансбезпеки за зверненням фізичної особи (осіб) про порушення, яке завдало шкоди його (їх) прав, законних інтересів, життя або здоров'ю, навколишньому природному середовищу або безпеки держави, а також форма узгодження на проведення такої перевірки.

Держтрансбезпеки може отримати відмову в погодженні на проведення позапланової перевірки СХ в разі відсутності: відомостей про суб'єкта господарювання, діяльність якого передбачається перевірити, в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань; інформації в зверненні Держтрансбезпеки: про найменування та місцезнаходження юрособи та / або його відокремленого підрозділу або П. І. Б., місце проживання фізособи-підприємця; питанні, необхідність перевірки якого стала підставою для позапланової перевірки; посилань на нормативно-правові акти, норми яких порушені.

### **ВРУ: зміни щодо фінансової звітності**

З 1 січня 2019 року набули чинності норми абзаців другого і третього ч. 3 ст. 14 Закону № 996-XIV від 16.07.99 р, згідно з якими великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів, і середні підприємства, а також інші фінансові установи, які відносяться до мікро- і малих підприємств, до 1 червня року, наступного за звітним періодом, зобов'язані оприлюднити на своїй веб-сторінці річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком в повному обсязі (Закон від 05.10.17 р № 2164-VIII).

Таке оприлюднення зазначені підприємства здійснюють починаючи з фінансової звітності за 2019 рік, оскільки звітним періодом для її складання є календарний рік (лист Міністерства фінансів № 35210-06-5 / 32299 від 7 грудня 2018 року).

Також з 1 січня 2019 року діє норма п. 2 Порядку, затвердженого постановою КМУ від 28.02.2000 р № 419, згідно з якою фінансова звітність та консолідована фінансова звітність, складена на основі таксономії фінансової звітності за МСФЗ в єдиному електронному форматі, визначеному Мінфіном, подається в центр

збору фінзвітності, операційне управління яким здійснюється НКЦПФР. Метою такого подання є забезпечення доступу органів державної влади, інших органів і користувачів до поданої підприємствами фінзвітності та консолідованої фінзвітності (Постанова Кабінету Міністрів від № 547 від 11 липня 2018 року).

### **МФУ: нова форми декларації з податку на нерухомість**

18 січня 2019 року набрав чинності Наказ Міністерства фінансів № 897 “Про внесення змін до форми податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки”, яким викладено в новій редакції декларація з податку на нерухомість від 15 листопада 2018 року.

Згідно з п. 46.6 ст. 46 Податкового кодексу оновлені форми податкової звітності повинні застосовуватися для звітності за період, наступний за періодом їх офіційного опублікування. Оскільки Наказ № 897 опублікований в 2019 році, то за правилами ПКУ вперше за оновленою формою декларації з податку на нерухомість слід звітувати в 2020 році на 2020 рік.

### **ДФСУ: оновлено Державний реєстр РРО**

Наказом ДФС України № 8 від 4 січня 2019 року затверджено новий Державний реєстр реєстраторів розрахункових операцій.

Як і раніше Держреєстр РРО складається з двох основних розділів: РРО, дозволені до первинної реєстрації, та РРО, первинна реєстрація яких заборонена.

Також зазначений Перелік РРО, виключених з Державного реєстру в 2016-2018 роках, експлуатація яких не допускається.

Оновлений Реєстр включає 94 РРО, дозволених до первинної реєстрації.

## **Водіям**

### **КМУ: відповідальність за порушення ПДР для належних користувачів автомобілів**

З 15 січня 2019 року діє Порядок внесення відомостей про належного користувача транспортного засобу до Єдиного державного реєстру транспортних засобів, що був затверджений Постановою Кабінету Міністрів № 1197 від 14 листопада 2018 року.

Постановою визначено процедуру внесення до Єдиного державного реєстру транспортних засобів відомостей про належного користувача. Ці зміни пов'язані з введенням відеофіксації порушень правилами дорожнього руху.

До Реєстру вносяться дані про наступних належних користувачів:

- належний користувач, якого визначає безпосередньо власник транспортного засобу;
- працівник, якого визначає керівник юридичної особи;
- користувач, на якого власник оформив нотаріально завірену довіреність;
- користувач на підставі договору оренди;
- користувач на підставі договору лізингу;
- користувач на підставі тимчасового реєстраційного талона.

Належні користувачі в разі внесення про них відомостей до Реєстру несуть відповідальність за порушення ПДР, зафіксовані в автоматичному режимі або в режимі фотозйомки (відеозапису).

Обов'язковою умовою для внесення до Реєстру відомостей про належного користувача є наявність у нього посвідчення водія (крім належного користувача - керівника юридичної особи лізингодержувача).

Внести відомості до Реєстру можна в сервісних центрах МВС або онлайн на сайті Головного сервісного центру МВС.

Інформація до Реєстру вноситься безкоштовно.

### **КМУ: реєстрація сільськогосподарської техніки здійснюватиметься за новими правилами**

Постановою Кабінету Міністрів України № 19 від 16 січня 2019 року встановлено, що реєструвати і знімати з обліку трактори, самохідні шасі, самохідні сільськогосподарські, дорожньо-будівельні і меліоративні машини, сільськогосподарську техніку, інші механізми будуть територіальні органи Госпродпотребслужби.

Госпродпотребслужба також уповноважена створювати і вести електронний реєстр суб'єктів господарювання, які здійснюють оптову та роздрібну торгівлю тракторами, самохідними шасі, сільськогосподарською технікою та іншими механізмами.

Продавці машин, які включені до електронного реєстру, можуть їх не реєструвати за умови оформлення актів прийому-передачі (якщо це стосується підприємства-виготовлювача) або договорів купівлі-продажу (якщо це стосується іншого суб'єкта господарювання). Такі суб'єкти під час продажу машин видають власникові номерний знак "Транзит", термін дії якого становить 10 діб.

Власник машини, придбані у таких суб'єктів, представляє для реєстрації оригінал акту прийому-передачі машини і / або договору купівлі-продажу та номерний знак "Транзит".

## **Інші сфери**

### **ВРУ: удосконалення користування землями сільськогосподарського призначення**

З 1 січня 2019 року діє Закон № 2498-VIII "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вирішення питання колективної власності на землю, удосконалення правил землекористування у масивах земель сільськогосподарського призначення, запобігання рейдерству та стимулювання зрошення в Україні", що був прийнятий 10 липня 2019 року.

Відповідно Закону землекористувачу, який використовує значну частину земель масиву, надається право на отримання в оренду такої землі та право надавати їх у суборенду орендарю іншої земельної ділянки в тому самому масиві. Також урегульовано механізм проведення інвентаризації масиву земель сільськогосподарського призначення.

### **ВРУ: розширено перелік осіб, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки**

19 січня 2019 року набрав чинності Закон № 2576-VIII "Про внесення зміни до статті 1 Закону України "Про оздоровлення та відпочинок дітей" щодо розширення категорій дітей, які потребують особливої соціальної уваги та підтримки".

Зокрема, до категорії дітей, що потребують особливої соціальної уваги та підтримки, віднесені діти журналістів, які загинули під час виконання службових обов'язків; діти, одному з батьків яких встановлено інвалідність I або II групи.

### **ВРУ: урегулювання протидії булінгу**

19 січня 2019 року набрав чинності Закон № 2657-VIII "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)" від 18 грудня 2018 року.

Законом упроваджується визначення терміну "булінг (цькування)" - діяння (дії або бездіяльність) учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого.

Передбачається адміністративна відповідальність за булінг у вигляді штрафу від 50 до 100 н.м.д.г. або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин, а у випадку вчинення булінгу малолітніми або неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, - така само відповідальність покладається на батьків або осіб, які їх замінюють. Також передбачена відповідальність за приховування випадків булінгу педагогічним, науково-педагогічним, науковим співробітником, керівником або засновником закладу освіти.

### **ВРУ: посилення відповідальності за вчинення домашнього насильства**

З 11 січня 2019 року набула чинності решта змін, які передбачає Закон України № 2227-VIII "Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України з метою реалізації положень

Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами” від 6 грудня 2017 року.

Нагадаємо, ще 12 січня 2018 року набули чинності норми Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 7 грудня 2017 року про додаткові обставини, що обтяжують покарання за злочини щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах.

### **КМУ: безкоштовні підручники в електронному форматі**

Держава буде безкоштовно забезпечувати учнів і вчителів не тільки паперовими, а й електронними підручниками. Йдеться і про електронні версії паперових підручників, в форматі pdf, і про власне електронні підручники і підручники з аудіо супроводженням.

Зазначені зміни передбачені новим Порядком забезпечення підручниками і посібниками одержувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників, затвердженим Кабінетом Міністрів 23 січня 2019 року.

### **КМУ: реєстрація заборони прав на нерухомість on-line**

Згідно розпорядження Кабінету Міністрів від 27 грудня 2018 року № 1069-р запроваджено сервісну послугу з подачі заяви про заборону вчинення реєстраційних дій щодо нерухомого майна в електронній формі, що надається на платній основі.

Така сервісна послуга буде надаватися виключно за наявності зареєстрованого права власності на окремих індивідуально визначений об'єкт нерухомого майна в Державному реєстрі прав на нерухоме майно з присвоєним такому об'єкту номером, а також виключно за умови використання кваліфікованої електронного підпису, в тому числі з використанням “Mobile ID”.

### **НБУ: запровадження нової системи валютного регулювання**

2 січня 2019 року Національний банк України затвердив нормативно-правові акти, які є основою для нової системи валютного регулювання, передбаченої законом “Про валюту і валютні операції”, що наберуть чинності з 7 лютого 2019 року.

Нова система складається з восьми основних постанов Правління Національного банку, які замінили попередню базу з 56 нормативно-правових актів у сфері валютного регулювання:

- постанова № 1: “Про затвердження Положення про структуру валютного ринку України, умови та порядок торгівлі іноземною валютою та банківськими металами на валютному ринку України”;
- постанова № 2: “Про затвердження Положення про здійснення операцій із валютними цінностями”;
- постанова № 3: “Про затвердження Положення про транскордонне переміщення валютних цінностей”;
- постанова № 4: “Про затвердження Положення про перелік заходів захисту, порядок та критерії їх запровадження, подовження та дострокового припинення”;
- постанова № 5: “Про затвердження Положення про заходи захисту та визначення порядку здійснення окремих операцій в іноземній валюті” (має тимчасовий характер);
- постанова № 6: “Про затвердження Положення про порядок надання банками Національному банку України інформації щодо договорів, які передбачають виконання резидентами боргових зобов'язань перед нерезидентами-кредиторами за залученими резидентами кредитами, позиками”;
- постанова № 7: “Про затвердження Інструкції про порядок валютного нагляду банків за дотриманням резидентами граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів” (має тимчасовий характер);
- постанова № 8: “Про затвердження Положення про порядок здійснення уповноваженими установами аналізу та перевірки документів (інформації) про валютні операції”.

Постанова № 8, поміж іншого, затверджує новий Перелік індикаторів та заходи щодо здійснення уповноваженими установами аналізу та перевірки документів (інформації) про валютні операції.

Зазначені Постанови набирають чинності 7 лютого 2019 року, одночасно з набранням чинності Законом “Про валюту і валютні операції”.

Стосовно тимчасових заходів, що запроваджуються НБУ, Законом “Про валюту і валютні операції” встановлено, що загальний строк дії заходів захисту не може перевищувати 18 місяців протягом 24 місяців, починаючи з дня першого запровадження відповідного заходу захисту.

Схематичний огляд основних положень, що вводяться зазначеними нормативними актами з 7 лютого 2019 року:

Критерій	Теперішній час по 06.02.2019 р.	Згідно постанов НБУ з 07.02.2019 р.
Граничний строк розрахунків за експортно-імпортними операціями	180 днів	365 днів за операціями у сумі більше 150 тис.грн.
Валютний нагляд за операціями купівлі та переказу іноземної валюти	Усі операції	Більше 150 тис. грн (крім випадків дроблення операцій)
Платежі за кордон за торговельними операціями	Валютний контроль	Документи лише у разі суми операції більше 150 тис. грн.
Індивідуальні та генеральні ліцензії на здійснення валютних операцій, інші ліцензії на здійснення валютних операцій, у тому числі на організацію та (або) проведення операцій з купівлі та продажу валютних цінностей у безготівковій формі, відкриття рахунків в іноземній валюті, проведення розрахунків в іноземній валюті	Так	Ліцензії скасовуються. Вводиться автоматизована система е-лімітів замість ліцензій (2 млн євро на рік для юридичних осіб і 50 тис. євро на рік для фізичних осіб).
Санкція у вигляді припинення зовнішньоекономічної діяльності за порушення строків розрахунків	Так	Ні
Здійснення валютних операцій за поточними рахунками юридичних осіб-нерезидентів у банках України	Ні	Так
Надання кредитів нерезидентам	Ні	Ні
Виплата дивідендів нерезидентам	7 млн євро/місяць	7 млн євро/місяць
Придбання юридичними особами банківських металів без поставки	Ні	Так (до 150 тис. грн в еквіваленті на день)
Онлайн-купівля іноземної валюти та банківських металів фізичними особами	Ні	Так (до 150 тис. грн в еквіваленті на день)
Використання електронних платіжних засобів для здійснення розрахунків за ЗЕД договорами (контрактами)	Ні	За одним зовнішньоекономічним договором (контрактом) в один операційний день до 150 тис. грн в еквіваленті
Переказ фізичними особами іноземної валюти за кордон без відкриття рахунку і документів	до 15 тис. грн в еквіваленті на день	До 150 тис. грн в еквіваленті на день
Дострокове погашення кредитів та позик від нерезидентів	Ні з окремими виключеннями	Так
Відкриття рахунків юридичними особами за кордоном	Обмеження	Так
Купівля іноземної валюти за кредитні кошти	Ні	Ні
Продаж банками своїм клієнтам державних цінних паперів, номінованих в іноземній валюті, за іноземну валюту	Ні	Так
Купівля та зберігання іноземної валюти на рахунку для виплат за зовнішніми запозиченнями	Ні	Так
Внесення платежів в іноземній валюті під час страхування життя	Ні	Так
Подвійний контроль за дотриманням резидентом граничних строків розрахунків за операцією резидента з експорту продукції	Так	Валютний нагляд здійснюватиме лише той банк, до якого надійшов реєстр

		митних декларацій, що містить інформацію про операцію
Здійснення інвестицій за кордон	Ліцензії для юридичних та фізичних осіб	Е-ліміт без необхідності отримання дозвільних документів
Валюта здійснення інвестицій в Україну	Тільки у валютах першої групи класифікатора валют	Не тільки у валютах першої, а й другої групи класифікатора валют.
Проведення операцій з банківськими металами	Лише банки	Компанії відповідної спеціалізації можуть купувати банківські метали без обмежень, а також отримують право їх переміщення через кордон.
Переміщення валюти шляхом поштових відправлень за неторговельними операціями	Ліміт 300 євро для фізичних осіб	Загальні правила транскордонного переміщення фізичними особами валютних цінностей 10 тис. євро в еквіваленті.

## Судові новини

### ВСУ: фіксація судового засідання

З 1 січня набули чинності й норми Закону № 2213-VIII щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження, а саме щодо застосування під час судового розгляду відеозаписувальних технічних засобів.

Зокрема, передбачено обов'язкову відеофіксацію під час обшуку. Відеозапис вважається невід'ємним додатком до протоколу обшуку. Також встановлено, що дії, проведені під час обшуку, але не зафіксовані в записі, не можуть бути внесені до протоколу обшуку й використані як доказ у кримінальному провадженні.

Відеофіксацію здійснюють правоохоронні органи, але сторона захисту також має право зафіксувати всю процедуру.

### ВРУ: примусове виконання рішень

З 1 січня 2019 року набули чинності зміни, внесені підпунктом "ч" підпункту 11 пункту 24 § 1 розділу 4 Закону № 2147-VIII від 3 жовтня 2017 року до Закону № 1404-VIII "Про виконавче провадження", які стосуються початку примусового виконання рішення.

Зокрема, встановлено:

- якщо у виконавчому документі про стягнення боргу зазначено про нарахування відсотків або пені до моменту виконання рішення, виконавець в постанові про відкриття виконавчого провадження розраховує остаточну суму відсотків (пені) за правилами, визначеними у виконавчому документі;
- до закінчення виконавчого провадження виконавець за заявою стягувача перераховує остаточну суму відсотків (пені), яка підлягає стягненню з боржника, не пізніше дня, наступного за днем надходження заяви стягувача про такий перерахунок.

Боржник про це повідомляється не пізніше наступного дня після перерахунку.

### ВРУ: зміна розмірів судового збору

З 1 січня 2019 року на підставі Закону № 2629-VIII "Про Державний бюджет України на 2019 рік" прожитковий мінімум для працездатних осіб становить 1921 грн. Відповідно, підвищено ставки судового збору, що до нього прив'язаний.

При цьому зменшена максимальна межа ставки збору за подачу суб'єктом владних повноважень і юрособою до адміністративного суду позову майнового характеру: не більше 10 прожиткових мінімумів для працездатних осіб (замість 350 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, як було раніше) – тобто ставка судового збору становитиме для такої категорії позовів від 1921,00 до 19210 грн.



### **ВСУ: оприлюднено п'ятий дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду**

Листом Верховного Суду від 31 січня 2029 року оприлюднено черговий – п'ятий дайджест судової практики Великої Палати Верховного Суду, який вмістив рішення, внесені до ЄДРСР за період з 03.12.2018 по 31.12.2018.

Висновки про застосування норм права стосуються:

- визначення обсягу повноважень громадських організацій щодо вчинення дій, спрямованих на забезпечення дотримання екологічного законодавства;
- спорів, які виникають на етапі виконавчого провадження (оскарження рішень про стягнення виконавчого збору, обов'язковість передачі приватним виконавцем виконавчого провадження державному виконавцю);
- юрисдикції різних спорів за участю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- спорів у сфері державної реєстрації прав на нерухоме майно;
- наслідків злочину, передбаченого ст. 365 Кримінального кодексу (перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу).

Також у цей період Велика Палата відступила від правових позицій Верховного Суду України стосовно:

- розірвання сторонами договору, виконаного повністю або частково
- оскарження рішення органу місцевого самоврядування про затвердження акту щодо визначення та відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам, а також багато інших.

### **ВСУ: квитанція про сплату судового збору має обов'язково містити номер справи**

16 січня 2019 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного господарського суду, переглянувши ухвалу про повернення апеляційної скарги у справі № 905/1057/18, зазначив, що квитанція про сплату судового збору, яка не містить інформації про номер справи, у межах якої подається, та дату прийняття оскаржуваного судового акту не є належним доказом сплати.

Верховний Суд підтримав повернення апеляційної скарги через не усунення недоліків, а саме: відсутність реквізитів ідентифікації скарги у квитанції. Крім того, дата сплати та дата зарахування судового збору (06.09.2018) за подання апеляційної скарги на ухвалу суду від 10.09.2018 передусє даті винесення оскаржуваного судового рішення, а отже, не може вважатися належним доказом сплати судового збору.

Суд, посилаючись на Інструкцію про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті пояснив, що платіжне доручення на безготівкове перерахування судового збору, квитанція установи банку про прийняття платежу готівкою додаються до позовної заяви (заяви, скарги) і мають містити відомості про те, яка саме позовна заява (заява, скарга, дія) оплачується судовим збором.

Необхідними реквізитами ідентифікації позовної заяви (заяви, скарги), а удамому випадку апеляційної скарги є, зокрема, номер справи у межах якої подається скарга та дата ухвали апеляційного господарського суду, яка оскаржується.

### **ВСУ: стягнення валютного боргу в гривневому еквіваленті**

16 січня Велика Палата Верховного Суду, розглянувши справу 373/2054/16-ц, відступила від правової позиції Верховного Суду України у справі № 6-79цс14 щодо стягнення валютного боргу в гривневому еквіваленті.

В постанові висловлена нова позиція щодо правильного застосування норм права, згідно з якою, отримавши валютну позику позичальник зобов'язаний, якщо інше не передбачене законом чи договором, повернути позикодавцеві таку ж суму коштів у іноземній валюті, яка отримана у позику. Тому як укладення, так і виконання договірних зобов'язань в іноземній валюті, зокрема позики, не суперечить чинному законодавству.

Суд має право ухвалити рішення про стягнення грошової суми в іноземній валюті, при цьому з огляду на положення частини першої статті 1046 Цивільного кодексу, а також частини першої статті 1049 Цивільного кодексу належним виконанням зобов'язання з боку позичальника є повернення коштів у строки, у розмірі та саме у тій валюті, яка визначена договором позики, а не в усіх випадках та безумовно в національній валюті України.

Також Велика Палата розтлумачила положення частини другої статті 625 ЦК України: при обрахунку 3 % річних за основу має братися прострочена сума, визначена у договорі чи судовому рішенні, а не її еквівалент у гривні.

#### **ВСУ: викладення скарги російською мовою може бути підставою її залишення без руху**

Верховний Суд у складі судді Касаційного цивільного суду Ступак О.В. ухвалою у справі № 761/42431/17, яка була винесена 21 січня 2019 року, залишив без руху касаційну скаргу через те, що вона викладена недержавною (російською) мовою.

У рішенні Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року (справа № 10-рп/99) зазначено, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначаються законом (частина п'ята статті 10 Конституції України).

Відповідно до частини четвертої статті 9 Цивільного процесуального кодексу учасники судового процесу, які не володіють або недостатньо володіють державною мовою, мають право робити заяви, надавати пояснення, виступати в суді і заявляти клопотання рідною мовою або мовою, якою вони володіють, користуючись при цьому послугами перекладача, в порядку, встановленому цим Кодексом.

#### **ВСУ: уповноважений Фонду гарантування не є стороною в процесі**

Велика Палата Верховного Суду У постанові від 16 січня при розгляді цивільної справи № 761/4442/17 за позовом вкладника до уповноваженої особи Фонду про включення до реєстру кредиторів роз'яснила, що уповноважена особа не може бути стороною у справі.

Уповноважена особа Фонду у частині реалізації повноважень Фонду щодо банку, до якого застосовано тимчасову адміністрацію, виконує повноваження органу управління останнього, оскільки після призначення тимчасової адміністрації керівництво банку втрачає свої повноваження, та повноваження Фонду при реалізації повноважень Фонду, пов'язаних з ліквідацією неплатоспроможного банку, одним із яких є формування реєстру акцептованих вимог кредиторів.

Відповідно до частини першої статті 30 ЦПК України у редакції, на час розгляду справи у судах попередніх інстанцій, сторонами у цивільному процесі (у справах позовного провадження) є позивач і відповідач. Відповідно до частини другої зазначеної статті позивачем і відповідачем можуть бути фізичні і юридичні особи, а також держава.

Оскільки уповноважена особа Фонду у правовідносинах з іншими особами виступає або як представник Фонду, або як представник банку, який представляє Фонд у межах делегованих Фондом повноважень, така уповноважена особа не може бути стороною у справі.

Аналогічні вимоги до учасників справи передбачені у статті 48 Цивільного кодексу України.

Крім того, Велика Палата не погодилась з висновком апеляційного суду щодо розгляду справи за правилами адміністративного судочинства, оскільки спір вкладниці з банком є приватно-правовим: заявлені вимоги не пов'язані з виплатою гарантованої державою суми відшкодування (позивачка таке відшкодування вже отримала), а зумовлені невиконанням банком зобов'язань за договором депозиту щодо повернення суми вкладу, яка перевищує встановлений законом граничний розмір гарантованого державою відшкодування за вкладом. Аналогічна правова позиція висловлена в постанові Великої Палати від 6 червня 2018 року у справі № 727/8505/15-ц (провадження № 14-180цс18), від 18 квітня 2018 року у справі № 826/7532/16 (провадження № 11-151апс18) та інших.